Département de la santé, des affaires sociales et de la culture
Service de l'action sociale

Departement für Gesundheit, Soziales und Kultur
Dienststelle für Sozialwesen

CANTON DU VALAIS
KANTON WALLIS

መሰላትን ግቡኣትን ተጠቀምቲ ማሕበራዊ ሓገዝን
ዕዳ ንኽንመልስ ዘለና ግዴታን
RECHTE UND PFLICHTEN DER SOZIALHILFEEMPFÄNGER
UND
ANERKENNUNG DER RÜCKERSTATTUNGSVERPFLICHTUNG

እዚ ትርጉም ንሓበሬታ ዝዓለመ ኮይኑ፡ ዝኾነ ጥርጣረ ምስ ዝህልወና ብፈረንሳ ወይ ብጀርመን ዘሎ ጽሑፍ ክንውከስ ንኽእል።

Aktualisierung Juni 2021

1. መሰረታዊያን ሕግታት
Wichtigste Rechtsgrundlagen

- ቅዋም ፌደራል / Bundesverfassung (SR 101)
- ገበናዊ ሕጊ ስዊዝ / Schweizerisches Strafgesetzbuch (StGB) vom 21. Dezember 1937 (SR 311.0)
- ፌደራላዊ ሕጊ ንብቅዓትን ጉዳይ ማሕበራዊ ንሓገዝ ዘድልዮም ውልቀ ሰባት / Bundesgesetz über die Zuständigkeit für die Unterstützung Bedürftiger (ZUG) vom 24. Juni 1977 (SR 851.1)
- ካንቶናዊ ሕጊ ኣብ ምውህሃድን ማሕበራዊ ሓገዛት / Kantonales Gesetz über die Eingliederung und die Sozialhilfe (GES) vom 10. September 2020 (SGS 850.1)
- ስርዓት ኣተገባብራ ንካንቶናዊ ሕጊ ኣብ ምውህሃድን ማሕበራዊ ሓገዛትን / Verordnung zum kantonalen Gesetz über die Eingliederung und die Sozialhilfe (VES) vom 21. April 2021(SGS 850.100)
- ሕጊ ካንቶን ኣብ ስርዓታትን ምምሕዳራዊ ሕጋጋትን / Kantonales Gesetz über das Verwaltungsrechtsverfahren und die Verwaltungsrechtspflege (VVRG) vom 6. Oktober 1976 (SGS 172.6)
- መምርሒታት ንክፍሊ ማሕበራዊያን ዝምልከት ጉዳይ / Weisungen des mit dem Sozialwesen beauftragten Departementes (www.vs.ch/web/dsw)
- ምሕጽንታታት ካብ ኮንፈረንስ ስዊዝ ኣብ ትካላት ማሕበራዊ ምንቅስቓስ / Richtlinien der Schweizerischen Konferenz für Sozialhilfe (SKOS) http://skos.ch/), auf subsidiäre Weise

2. መሰረታውያን መሰላት ሓታቲ/ንተጠቃሚ ማሕበራዊ ሓገዝ
Wichtigste Rechte des Gesuchstellers/Sozialhilfeempfängers

2.1 <u>ዝተሓተ ኣታዊ ክህልወና ዘለና መሰል ኣይጎድልን ኢዩ/ Anspruch auf das unantastbare Existenzminimum (Art. 12 Bundesverfassung, 42 GES, 49 VES)</u>

- ዝኾነ ሰብ ኣብ ከቢድ ኩነታት ምስ ዝርከብ ዋላውን ባዕሉ ዘምጸኦ ይኹን፡ ናብርኡ ክመርሕ ምስ ዘይክእል ናይ ህጹጽ ሓገዝ ተጠቃሚ ክኸውን መሰል ኣለዎ (art. 12 Constitution fédérale et 42 LIAS)

2.2 <u>ንማሕበራዊ ሓገዝ ዝቐርብ ሕቶ / Gesuch um Sozialhilfe (Art. 45 GES, 51 ff. VES)</u>

- ሓታቲ ብውልቁ ወይውን ብወኪሉ ጌሩ ሕቶኡ የቕርብ። ንወኪልና ዝኽፈል ክፍሊት ካብ ውልቅና ይኸውን።
- ብጽሑፍ ወይውን ብቓል ንመንበሪ ኮምዩን (ምምሕዳር) ወይውን ናብ ማእከል ማሕበራዊ ጥዕና ሕቶኡ (centre médico-social -CMS) የቕርብ።

2.3 <u>ውሳኔ ናይ ምርካብ መሰል / Anspruch auf Erhalt einer Verfügung (Art. 7 und 47 GES, 9 VES, 29 VVRG)</u>

- ኮምዩን(ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ሓገዝ ተመልከት) ንሓገዝ ዝምልከት ጉዳይ ውሳኔ ክህብ ምሉእ ብቕዓት ኣለዎ። ከምኡውን ንሲ ኤም ኤስ (CMS) ኣብ ክንድኡ ኮይኑ ክዓምም ክውክሎ ይኽእል። (art. 7 GES).
- ኩሎም ብሰበ-ስልጣን ማሕበራዊ ሓገዝ ዝውሰዱ ውሳኔታት (ንኣብነት፡ ንማሕበራዊ ሓገዝ ዝህልወና መሰል ፡ ባጀት ምምዕርራይ፡ መሰል ምስራዝ፡ ብማሕበራዊ ሓገዝ ዝተዋህበና ዕዳ ምኽፋል ወዘተ.) ዝኣመሰሉ ንተጠቃሚ ሰብ ምኽንያቱ ይሕበሮን ኩሉ ተኽእሎታትን ማለት ይግባይ ዝብለሉ ናይ ግዜ ገደብ ይንገሮን።
- ካብቲ ሕቶ ዝቐረበሉ ግዜ ኣብ ውሽጢ **30** መዓልቲ ውሳኔ ይወሃብ። እዚ ከኣ ሕቶና ቅቡል ምዃኑን ዝወሃበና መጠን ባጀትን ይሕበረና።
- ባጀት እንተተዳልዩ ምስዚ ውሳኔ ተታሓሒዙ ይልኣኽ።
- እቲ ሰብ ብህጹጽ ጉዳዩ ክረኣየሉ ሕቶ እንተ ኣቕሪቡ ፡ ሰበ-ስልጣን ማሕበራዊ ሓገዝ ቅድሚ እቲ ናይ መጨረሻ ውሳኔ ምሃቡ፡ ብቕልጡፍ ኣብ ወሽጢ **5** መዓልቲ መልሲ ይህብ።

2.4 <u>ናይ ይግባይ መሰል / Beschwerderecht (Art. 49 GES, 57 VES, 5, 34 und 41 ff. VVRG)</u>

- እዚ ሓገዝ ዝሓተተ ሰብ ብሰበ-ስልጣን ማሕበራዊ ሓገዝ ውሳኔ ምስ ተዋህቦ እንተደኣ ዘይተቐቢልዎ ናብ ኣማኻሪ መንግስቲ ቫሌ ኣብዚ ኣድራሻ 1950 ስዮን (Staatsrat, Palais du Gouvernement, 1950 Sion) ይግባይ ክብል ይኽእል።ነዚ ከኣ ብደብዳቤ ኣዳሊዩ ፈሪሙ ከምኡውን ነቲ ዘይተቐበሎ ነጥቢ ብንጹር ገሊጹ ዕላማ ዘይመቐበሊኡውን ኣብሪሁ ብተወሳኺውን ቅዳሕ ናይቲ ወሳኔ ኣታሓሒዙ ይሰዶ። እዚ ሰብ ናይ ህጹጽ ሓገዝ ተጠቃሚ ክኸውን ክሓትት ይኽእል።

- ካብታ ውሳኔ ዝተዋህበሉ ግዜ ኣብ ወሸጢ 30 መዓልቲ ይግባይ ክብል ይኽእል። ኮምዩን በቲ ሕጋዊ ናይ ግዜ ገደብ ወሳኔ እንተ ዘይሂቡ (2.3 ተመልከት), ኣሉታዊ መልሲ ከም ዝሃበ ክንወስዶ ንኽእል (art. 5 VVRG) ። እምበኣር እዚ ሓታቲ « ፍትሒ ተነፊግኒ» ብምባል ኣብ ዝተወሰነ ግዜ ይግባይ ክብል ይኽእል።
  ኣገልግሎት ማሕበራዊ ንጥፈታት (die Dienststelle für Sozialwesen, Avenue de la Gare 23, 1950 Sion), ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ሓገዝ ዝተዋህበ ውሳኔታት ክጽንዕ ስልጣን ኣለዎ።

2.5 <u>መሰል ውልቃዊ ሰነድ ምውካስን ተሰማዕነት ምህላውን / Recht auf Akteneinsicht und rechtliches Gehör (Art. 19 und 25 VVRG, 72 VES)</u>

- ብጠለብ ተጠቓሚ ፡ ብዛዕባ ማሕበራዊ ሓገዝ ዝምልከት ውልቃዊ ሰነዱ ናይ ምውካስ መሰል ኣለዎ።.
- እዚ ሰብ ብዛዕባ ኣብ ኩሉ ንዕኡ ዝምልከት ንምውሳን ዘኽእሉ ነጥብታት ሓሳቡ ክህብ ይኽእል።
- እዚ ሰብ ንኹሉም ዝፈረመሎም ወረቓቕቲ ቅዳሕ ክወስድ መሰል ኣለዎ።

2.6 <u>መሰል ማሕበራዊ ሓገዝ ዝጅምረሉ ግዜ / Beginn des Anspruches auf Sozialhilfe (Art. 45 GES und 52 VES)</u>

- ሓደ ሰብ ሓገዝ ክወሃቦ መሰል እንተደኣለዎ ፡ መጽናዕቲ ናይዚ መሰል ካብታ ጠለብ ዘቕረበላ ቀዳመይቲ መዓልቲ ናይታ ወርሒ ይጅምር (2.2 ተመልከቱ)።
- ሲ ኤም ኤስ (SMZ) ብጹሑፍ ነቶም ኣባላት ናይዚ ማእከል ዘድልዩ ስነዳት እቲ ወልቀ ሰብ ንኽቅርብ ኣመልኪቱ፡ ኣብ ውሽጢ 30 መዓልቲ ሰበ ስልጣን ማሕበራዊ ሓገዝ ወሳኔ ንክህቡ ይሓቶም።
- ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ሓገዝ ነቲ ሕቶ ዘቕረበ ሰብ ፡ ሓገዝ ንኽወሃቦ ዘለዎ መሰል ንምርኣይን ከንደይ መጠን ከም ዝግብኦ ንምጽናዕን ኣብ ውሱን ግዜ ኣድላዪ ዝኾነ ሰነዳይት ንኽቕርብ ይሓቶ።(ንኣብነት፡ፋይናንሳያዊ ኩነታት፡ ውልቃዊ ህይወት ፡ ጥዕናን ማሕበራዊ ሂወት ዝምልከት ክኸውን ይኽእል።
- ገለ ገለ ሰነዳት ቅድሚ 30 መዓልቲ ማለት ኣብቲ ውሳኔ ክወሃበሉ ዘሎ ግዜ ክቐርቡ ዘይከኣል እንተኾይኑ፡ ሰበ ስልጣን ማሕበራዊ ሓገዝ በቲ ቀሪቡ ዘሎ ሰነዳት ተወኪሉ ግዝያዊ ዝኾነ ወሳኔ ይህብ።
- እዚ ሰብ በቲ ተዋሂቡ ዘሎ ናይ ግዜ ገደብ ምሉእ ሓበሬታ ወይውን ሰነዳት እንተ ዘይኣቕሪቡ፡ ብቑዕ ምኽንያትውን እንተ ዘይብሉ ፡ እዚ ዘለዎ ከቢድ ኩነታት ክፍለጠሉ ኣይክእልን ኢዩ። ኮምዩንውን ንግዚኡ ነቲ ሕቶ ናይ ማሕበራዊ ሓገዝ ክነጽጎ ይኽእል። እዚ ውልቀ ሰብ ሓገዝ ናይ ምርካብ መሰሉ ካብቲ ሕቶ ዘቕረበሉ ግዜ ዘይኮነስ ካብቲ ምሉእ ሓበሬታን ሰነዳትን ዘቕረበሉ ግዜ ይኸውን።

2.7 <u>ሓገዝ ዝዋሃበሉ ግዜ / Überweisung der Sozialhilfe (art. 60 VES)</u>

- እዚ ሰብ ኣብተን ቀዳምት መዓልታት ናይታ ወርሒ ገንዘባዊ ሓገዝ ይወሃብ። ኩነታት ናይቲ ሰብ ተራእዩ እዚ ሓገዝ ተመቓቒሉውን ክወሃብ ይኽእል።
- በዓል ስልጣን ማሕበራዊ ሓገዝ ሓደ ሓደ ቅብሊት ብቐጥታ ነቲ ዝምልከቶ ኣካል ክኸፍሎ ይኽእል። ንኣብነት ከም ክራይ ገዛ፡ ናይ ሕክምና ቅብሊት፡ ናይ ንብረት ኢንሹራንስ ክኾኑ ይኽእሉ።

3. ቀንዲ ግቡኣት ናይ ሓታቲ ወይ ተጠቃሚ ማሕበራዊ ሓገዝ **Wichtigste Pflichten des Gesuchstellers/Sozialhilfeempfängers**

3.1 <u>ማሕበራዊ ሓገዝ ከም ተወሳኺ ወይ መወዳእታ ምርጫ / Subsidiarität der Sozialhilfe (Art. 30 GES, 2 und 40 VES)</u>

- ማሕበራዊ ሓገዝ ካብ ኩሉ ዓይነት ኣታዊን ዕቑር ሃብትን ከም መወዳእታ ምርጫ ኢዩ።
- ሓደ ውልቀ ሰብ ናይ ኣታዊ ምንጪ ክረኽበሉ ዝኽእል መገድታት ከናዲ ይግባእ (ንኣብነት፡ ደሞዝ ፡ ናይ ሓባርን ውልቃውን ኢንሹራንስ፡ ንመግቢ ተባሂሉ ብሳልሳይ ኣካል ዝወሃብ ገንዘብ፡ ንስድራቤታት ዝወሃብ ሓገዝ፡ ውርሻ ወዘተ. ዝኣመስሉ ክኾኑ ይኽእሉ)። ከምኡውን ኩሉ ዝቐርበሉ ናይ ስራሕ ዕድላት ክቕበል ኣለዎ። ዝቐረበሉ ዕድላት እንተዘይተቀቢሉ ወይውን ዝወረሶ ገንዘብ እንተኣለዎ ፡ ሰበ ስልጣን ማሕበራዊ ሓገዝ ነቲ ውርሻ ኣብቲ ዝህቦ ባጀት ኣዋሃሂዱ ማለት ንንውሕ ዝበለ ግዜ ዝኸይድ ጌሩ ኣብ ግምት ኣእትዩ ይኸይድ። ኩሉ ግዜ እቲ ዝወስዶ ሓገዝ ዝተመጣጠነ ክኸውን ኣለዎ።
- እዚ ውልቀ ሰብ ዝውንኖ ገዛ እንተ ኣለዎ ፡ ንብረቱ ከም ትሕጃ (ብጽሑፍ) ኣትሒዙ ዕዳ ንዋታዊ ሓገዝ ክመልስ ምኳኑ የረጋግጽ።

3.2 <u>ምሉእ ሓበሬታን ሰነዳትን ንምቕራብ ዘለዎ ግዴታ / Auskunfts- und Informationspflicht (Art. 34 GES, 42 VES)</u>

- እዚ ሕቶ ዘቕርብ ሰብ ብንጹር ዘለዎ ከቢድ ኩነታት ክገልጽን ዘለዎ ፋይናንስያዊ ኩነታት ብዝርዝር ክሕብርን ይግባእ(ንኣብነት ዘለዎ ኣታዊ፡ ዕቑር ሃብቲ፡ ንብረት፡ ገዛ ወዘተ). ብዛዕባ ሞያኡ፡ ማሕበራዊን ወልቓዊ ሂወቱን (ብፍላይ ኩሎም ምስኡ ዝነብሩ ሰባት) ከምኡውን ኩነታት ጥዕና ምስ ምስክር ወረቐት ኣሰንዩ ክገልጽ ይግባእ።
- ኩሎም ሓበሬታታት በቲ ብቤት ጽሕፈት ዝተወሰነ ግዚያዊ ገደብ ክመሓላለፉ ይግባእ። (2.6 ተመልከት) ብዛዕባ ኩሎም ኣባላት ስድራቤት (ዋላ ቓል ኪዳን ዘይኣሰሩ ይኹኑ)፡ ንኩሎም ባዕሉ ዝኣልዮም ቖልዑ ዋላውን ኣብ ካልእ ቤት ዝነብሩ ክኮኑ ይኽእሉ።
- ተጠቃማይ ማሕበራዊ ሓገዝ ኣብ ሂወቱ ዝኾነ ዓይነት ለውጢ እንተ ኣሎ ብቕልጡፍ ንቤት ጽሕፈት ክሕብር ይግደድ። ኮሙዩን ዝኾነ ጥርጠራ ምስ ዝህልዎ ፡ ነቲ ሓገዝ ንግዚኡ ክቑርጾ ይኽእል።ኩሉ ዘድልይ ሓበሬታን ሰነዳትን ኣብ ዝተወሰነ ግዜ ክቐርብ ይሕተት።.

3.3 <u>ኣብ ስራሕ ዓለም ንምምላስ ዝግበር ምትሕብባር / Mitwirkung bei der Wiedereingliederung (Art. 33 GES, 41 VES)</u>

- እዚ ተጠቃሚ ኩሉ ዝቀርበሉ ዕድላት ተጠቒሙ ካብ ሓገዝ ናጻ ዝኾነሉ መገዲታት ከናድን ፡ ኣብ ስራሕ ዓለም ንኽምለስን ኮምዩን ጸቕጢ ክገብረሉ ይኽእል።
- ርእሱ ዝኽእለሉ መንገዲታት ንምንዳይ ምስ ኩሎም ሰበ ስልጣንን ኣካላትን ክተሓባበር ይግባእ። ንኣብነት ማሕበራውያን ኢንሹራንስ (IV, ALV, SUVA, etc.) ከምኡውን ውልቃውያን ኢንሹራንስን ክተሓባብር ኩሉ ዝቐርበሉ መደባት ክቕበልን ኣለዎ። ናብ ስራሕ ዓለም ክምለስ ዘይኽእል እንተኾይኑ ወይውን ብኸፊል ክሰርሕ ናብ ቤት ጽሕፈት ስራሕ ኣልቦነት ከም ደላይ

ስራሕ (መሰል ናይ ማዓልታዊ ዝወሃብ ገንዘብ ኣይወሃቦ) ክምዝገብ ግን ኣለዎ ። ኣማኻሪ ORP ስራሕ ንኽደሊ ክተሓጋገዞ ይኽእል።

3.4 መንበሪ ገዛ / Wohnung

- ነፍሲ ወከፍ ኮሙዩን ወይ በቲ ዝነብሩሉ ከባቢ ተሞርኪሶም ሓደ ዝርዝር ሰሌዳ ክራይ ገዛ ይሰርሁ። ንተጠቃሚ ማሕበራዊ ሓገዝ ከኣ ይሕብርዎ። ክራይ ገዛ ናይዚ ተጠቃማይ ኣዝዩ ላዕሊ እንተኾይኑ ግና ኮምዩን ብጽሑፍ እኩል ግዜ ሂቦም ነዚ ሰብ ገዛ ክቕይር ይግድድዎ።።
- እቲ ሰብ በቲ ዝተዋህበ ገደብ ግዜ ገዛ ምቕያር እንተ ኣብዩ ወይውን ገዛ ከም ዝደለየ መረጋገጺ እንተ ዘየቕረበ ስለዚ ኮምዩን ነቲ ካብ ዝወሰኖ ንላዕሊ ዘሎ ክፍሊት ንክይኸፍል ይነጽጎ።
- እዚ ሰብ ክራዩ ባዕሉ ዝኸፍል እንተኾይኑ ፡ ወርሓዊ ክራዩ ከም ዝኸፈለ ዘረጋግጽ ቅብሊት ናብ ቤት ጽሕፈት ክቕርብ ይግባእ።

3.5 ዝተዋህበና ሓገዝ ምምላስ / Rückerstattung der Sozialhilfe (Art. 52 bis 58 GES, 61 bis 68 VES)

- ሓደ ሰብ ተጠቃሚ ናይ ማሕበራዊ ሓገዝ እንተ ነይሩ ፡ እዚ ሰብ 18 ዕድመ ምስ ገበረ ፡ ኣታዊኡ እኹል እንተኮይኑ ነቲ ዝወሰዶ ገንዘብ ብዘይ ወለድ ክመልሶ ይግደድ። ብዘይ ቅንዕና ዝተወስደ ገንዘብ ግን ኣብ ዝኾነ ግዜ ምስ ወለድ ክመልሶ ይግደድ።
- ካብታ ናይ መወዳእታ ዕለት ዝወሰድናዮ ሓገዝ ክሳብ 10 ዓመት ነዚ ንዋታዊ ሓገዝ ክንመልሶ ንግደድ። እዚ ተጠቃማይ ናይዚ ሓገዝ ብርከት ዝበለ ኣታዊ እንተረኺቡ ግን ክሳብ 20 ዓመት ክመልሶ ይሕተት።
- ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ሓገዝን እቲ ተጠቃማይን ብኸመይ እዚ ዕዳ ከም ዝምለስ ኣብ ስምምዕ እንተ ዘይበጺሖም ፡ ሰበ ስልጣን ማሕበራዊ ሓገዝ ነቲ ተጠቃሚ ናብ ኣማኻሪ መንግስቲ ቫሌ (Staatsrat) ተቓውሞኡ ክቕርብ ወግዓዊ ወሳኔ ይህብ። (2.4 ተመልከት).
- እዚ ሰነድ ብትሕቲ ዕድመ ወይውን ዓቅሚ ኣዳም ቅድሚ ምብጽሑ ዝተኸፍተ እንተኾይኑ፡ ዋላ ብርከት ዝበለ ገንዘብ ሰሪሑ ወይውን ኣታዊ ይርከብ ነቲ ዝተዋህቦ ሓገዝ ክመልስ ኣይሕተትን ኢዩ። ሓደ መንእሰይ 25 ዝዕድሜኡ ወይውን ትሕቲኡ ዝኾነ፡ ክሳብ ግዴታዊ ትምህርቲ ዝውድእ ዕዳ ክመልስ ኣይግደድን ኢዩ። ምክንያቱ እዚ ዝተዋህበ ሓገዝ ከም ዕዳ ከኸውን የብሉን። በኣጋጣሚ ብርከት ዝበለ ኣታዊ እንተረኺቡ፡ ወለዱ ዝወሰድዎ ሓገዝ፡ ብጸይቱ ወይ ብጸያ ናይዚ ሓገዝ ተጠቀምቲ እንተነይሮም፡ ውላድ እንተኔሮም ወይ ኔሮም፡ ናይ ዝተፈላለዩ ወይ ዝተፋትሑ ውለዲ ፡ ሓደ ካብቶም ወለዲ ደቂ ተጠቀምቲ ማሕበራዊ ሓገዝ እንተኔሮም፡ ነቲ ሓገዝ ክመልስዎ ኣይሕተቱን ኢዩም።
- ብሳልሳይ ኣካል ወይውን ብሓባራዊ ወይ ወልቃዊ ኢንሹራንስ ክወሃብ ዝግብኣ፡ እዚ ሓገዝ ኣቀዲሙ እንተተዋሂቡ እቲ ተጠቃማይ ነቲ ዝወሃቦ ገንዘብ ብቐጥታ ናብ ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ሓገዝ ክኣቱ ክፍርም ኣለዎ። ካብታ መጀመርያ ሓገዝ ዝተወሀበና ግዜ ጀሚሩ ኩሉ ክንመልሶ ንግደድ። ነቲ ስምምዕ እንተፈሪምና ከኣ እቲ ገንዘብ ብቐጥታ ናብቲ ዝምልከቶ ኣካል ይልኣኽ። ወላ እዚ ስምምዕ ተፈሪሙ ከሎ እዚ ዝኣቱ ገንዘብ ካብ ኢንሹራስ ወይውን ካብ ሳልሳይ ኣካል ብቐጥታ ናብቲ ተጠቃሚ እንተደኣ በጺሑ ፡ እዚ ሰብ ብዝቀልጠፈ ናብ ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ሓገዝ (d'aide sociale) ሓቢሩ ዕዳኡ ክመልስ ይግባእ።

4. ብዘይቅንዕና ዝውሰድ ማሕበራዊ ሓገዝ
Verdacht auf unrechtmässigen Bezug von Sozialhilfe (Art. 65 bis 69 GES, 73 bis 75 VES)

- ሓደ ሰብ ቅንዕና ዘይብሉ መንገዲ ሓገዝ እንተሓቲቱ፡ ይሓትት እንተኣሎ ወይውን ክሓትት ይፍትን እንተኣሎ፡ እዞም ናይ ማሕበራዊ ሓገዝ ነዚ ጉዳይ ተጻሪ ፍልይቲ መርማሪት ኣካል ይገብሩሉ።
- እቲ ተጠቓሚን ኣባላት ናይዛ ስድራን ንኩሎም ማሕበራዊያን ተሓጋገዝትን ንፍሉይ መጽናዕቲ ዝተመዘዙ መርመርትን ፡ ኣብ መንበሪ ገዝኦም ፡ ኣብ መኪናኦም ከምኡውን ኣብ ስራሕ ቦታን ብኣካል ኣብ ዘለዉሉን ኣብ ዝጥዕም ሰዓታትን መርመራታት ንክካይዱ ክፈቕዱሎም ይግባእ።
- እቲ ተጠቃሚ ማሕበራዊ ሓገዝ ነቲ ሓቂ ዘንጸባርቁ ኩሎም ዝተሓተቶም ኣገደስቲ ሓበሬታታት ክቕርብ ይግባእ። እዚ ግዴታ ከኣ ንኹሎም ኣባላት ስድራቤትን ቐረብትን ይምልከት፡ ኣብ ገበናዊ ሕጊ ስዊዝ (Art. 110 al. 1 und 2 StGB) ሰፊሩ ይርከብ።
- ገበን ከም ዝተገበረ እንተተረጋጊጹ፡ እዚ ኣካል ማሕበራዊ ሓገዝ ነቲ ዝምልከቶ ሰብ ውጺኢት ናይዚ ዝተኻየደ መርመራ ይሕብሮ።
- ካልኦት ዓይነት ገበናት ብካልኦት ሰበ ስልጣን ክሲ እንተ ቐሪቡ፡ እዚ መርመራታት ከካይድ ዝተሰምየ ኣካል ናብ ዝምልከቶ በዓል ስልጣን (Staatsanwaltschaft) የመሓላልፎ። ንካልእ ዓይነት ገበናት ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ሓገዝ ብመሰረት ሕጊ ስዊዝ ባዕሉ መቕጻዕቲ ይብይን። ቀጺሉ ከኣ ንኣገልግሎት ማሕበራዊ ምንቅስቓስ ከኣ ይሕብር።

5. ግዴታና እንተጥሒስና ዝግበር ምጉዳል ገንዘብ
Gekürzte Hilfe bei Pflichtverletzungen

5.1 ምምሕዳራዊ ስጉምቲ / Administrative Sanktionen (Art. 37 bis 43 GES, 47 bis 50 VES)

- እዚ ሰብ ኩሎም ኣገድስቲ ዝኾኑ ሰነዳት ማለት ተሸጊሩ ከም ዘሎ ዝሕብሩ ፡ እንተደኣ ዘይኣቕሪቡ ሰበ ስልጣን ማሕበራዊ ሓገዝ ነቲ ዝወሃብ ንግዚኡ ጠጠው ክብሉ ይኽእል።
- እዚ ተጠቃሚ ማሕበራዊ ሓገዝ ሓደ ካብ ሕጋዊ ግቡኣት እንተዘይኣኽቢሩ፡መቕጻዕቲ ክውሰነሉ ይኽእል።
- መቕጻዕቲ ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ሓገዝ ወይውን ብውክልና ሲኤምኤስ (SMZ) ይወሃብ። ምኽንያት ተገሊጹ ነቲ ተጠቃሚ ከኣ ብጽሑፍ ይሕበሮ። እቲ ዝተበየነ መቕጻዕቲ ፡ ንክንደይ ግዜ ወይ ኣዋርሕ ምኳኑን ዕላምኡ ከምኡውን ካብዚ ሰብ እንታይ ከምዝጽበዩ ይገልጹ። እዚ ወሳኔ እንተ ዘይተቐቢልናዩ ተቃውምና ናብ ቤት ጽሕፈት ኣማኻሪ መንግስቲ (Conseil d'Etat) ክነቕርቦ ንኽእል (2.4 ተመልከት)።
- ሰለስተ ዓይነት መቕጻዕቲ እዞም ዝስዕቡ ኢዮም:

  1) ካብቲ ዝወሃበ ዝተመጣጥነ ምጉዳል ገንዘብ ክግበር ይከኣል
     - ከባቢ 5 à 30 % ካብቲ ዝወሃበና ገንዘብ ምጉዳል ;

- እቲ ልሙድ ሓገዝ ኣጊዱ ህጹጽ ሓገዝ ጥራይ ምሃብ፡ እዚ ማለት ከኣ እቲ ወርሓዊ ዝዋሃብ ገንዘብ እዚ ዝስዕቡ ይኸውን ንእኹል ሰብ 500.- ፍራንክ፡ 300.- ፍራንክ ንትሕቲ ዕድመ፡ 220.- ንትሕቲ 12 ዓመት ዝዕሚኦም ኢዩ።
- ልሙድ ሓገዝ ኣጊዱ ህጹጽ ሓገዝ ጥራይ ምሃብ፡ ንሱ ኸኣ መዓልታዊ 10.- ፍራንክ ንእኩል ሰብ ፡ 6.- ንትሕቲ ዕድመ ይወሃብ።

2) ሓሳባዊ ዝኾነ ኣታዊ ወይ ሃብቲ ኣብ ግምት ምእታው
3) ብተደጋጋሚ ነቲ መሰል ማሕበራዊ ሓገዝ ዘይግቡእ እንተተጠቂሙ፡ እዚ ሓገዝ ብጠቕላላ ይስረዝ።

5.2 <u>ገበናዊ መቕጻዕቲ / Strafrechtliche Sanktionen (70 GES, 76 VES, 66*a*, 146 und 148 StGB)</u>

- ብዘይ ቅኑዕ ምኽንያት ሓገዝ ክወስድ እንተጸኒሕና ፡ ብሕጊ ካንቶን መሰረት ክሳብ 10’000.- ፍራንክ ወይውን ካብኡ ንላዕሊ መቕጻዕቲ ክብየነልና ይኽእል። ብፈደራላዊ ሕጊ መሰረት ካብዚ ዝብርትዕ መቕጻዕቲ እንተ ዘይወሲኑ እቲ መቕጻዕቲ ከምቲ ዝተጠቕሰ ይኸውን።
- ብፈደራላዊ ሕጊ መሰረት ፡ ሓደ ሰብ ብዘይ ሕጋዊ ሓገዝ ክወስድ እንተደኣ ጸኒሑ ፡ ክሳብ ሓደ ዓመት ወይውን ካብኡ ንላዕሊ ክእሰር ወይውን ክቕጻዕ ይኽእል። እዚ ሰብ እንተ ኣጠፋፊኡውን ክሳብ 5 ዓመት ማእሰርቲ ወይውን ካብኡ ንላዕሊ ወይውን መቕጻዕቲ ክብየነሉ ይከኣል።
- እዚ ተጠቃሚ ሰብ ወጻእተኛ እተኾይኑ ከምኡውን ብምጥፍፋእ እንተ ተኸሲሱ ወይውን ብዘይሕጋዊ ማሕበራዊ ሓገዝ ይወስድ እንተነይሩ፡ ቤት ፍርዲ(ዳኛ) ካብ 5 ክሳብ 15 ዓመት ካብ ስዊዝ ንኸስጎግ ይብየነሉ።

ናብ ቤት ጽሕፈት ማሕበራዊ ሓገዝ ሕቶ ከም ዘቕረብኩ በዚ ኣብ ታሕቲ ዝሰዕብ ፌርማይ የረጋግጽ። ነዞም ኣብ ላዕሊ ተጠቂሶም ዘሎዉ ሕግታትትን ከምኡውን መሰረታዊያን መሰላትን ግቡኣትን ተጠቃሚ ፡ ማሕበራዊ ሓገዝ ከም ናይ መወዳእታ ኣማራጺ ምዃኑን፡ እዚ ዝወሃብ ሓገዝ ክመልሶ ምዃነይ ፈሊጠ ከም ዘለኹ የረጋግጽ። (3.5 ተመልከት).

…….

(Namen, Vornamen und Unterschriften)

ሓታቲ / Dossierinhaber : …….……………………………………………………

በዓል/ቲ ቤት / Ehepartner/Lebenspartner : ………………………………………………………………

ልዕሊ 18 ዝዕድሚኦም ቆልዑት/ Volljährige Kinder : ……………………………………………………………………

ቦታን ዕለትን / Ort und Datum : …………………………………………………………